

ЗМІСТ

Засідання тридцять друге, вечірнє
(Вівторок, 20 листопада 2018 року)

Прийняття проекту Постанови «Про перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області»	...2
Заява фракції Радикальної партії Олега Ляшка	...17
Прийняття Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України»	...19
Відхилення проекту Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України»	...32

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРИДЦЯТЬ ДРУГЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
20 листопада 2018 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Поки народні депутати заходять до залу, прошу підійти до мене авторів законопроектів: Горбунова, Денисенка і Федорука. Підійдіть, будь ласка, пане Федорук. І запрошуйте народних депутатів до залу.

Отже, колеги, прошу приготуватися до реєстрації. Прошу провести реєстрацію.

Зареєструвалися 358 народних депутатів. Вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Отже, колеги, у нас в порядку денному стоять три питання декомунізації. Перше – це проект постанови про перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області в Кропивницький район, друге – проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)», а також аналогічний проект Закону «Про внесення змін до статті 133 (щодо перейменування Дніпропетровської області)».

Послідовність буде такою: спочатку ми розглянемо проект постанови про перейменування району, а потім законопроекти про перейменування областей. За часом ми входимо...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для того, щоб всі могли зібратися і проголосувати за проекти, які стосуються декомунізації. Колеги, я знаю, що відбуваються засідання деяких комітетів. Прошу голів усіх фракцій запросити народних депутатів до залу для участі у вечірньому засіданні. Я буду поіменно називати тих, хто був відсутній і не брав участі в голосуванні щодо декомунізації.

Ще раз наголошую: це питання поза політичною сутичкою. Пройдуть десятки і сотні років, ніхто не пам'ятатиме, які у нас були політичні дебати, але всі будуть пам'ятати декомунізацію, яку провів парламент цього скликання. Тому прошу голів усіх фракцій бути відповідальними.

Оголошую про початок розгляду проекту Постанови «Про перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області» ([№ 4906](#)). Хто підтримує його розгляд за скороченою процедурою, прошу проголосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Розпочинаємо розгляд за повною процедурою.

Запрошую до доповіді голову підкомітету Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Федорука Миколу Трохимовича.

ФЕДУРУК М.Т., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (одномандатний виборчий округ № 201, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»). Шановний Голово! Шановні народні депутати! Хочу нагадати вам, що питання щодо перейменування населених пунктів ми розглядали більше року тому. На сьогодні перейменовано майже тисячу районів, міст, інших населених пунктів, але залишився нерозглянутим, виключно з організаційних питань, проект постанови щодо перейменування одного району – Кіровоградського. Ми перейменували місто Кіровоград на Кропивницький, а район залишився Кіровоградським. Тому є нагальна необхідність розглянути проект постанови Верховної Ради України № 4906.

Отже, дозвольте доповісти. На виконання доручення Верховної Ради України щодо узгодження спірних питань стосовно перейменування окремих населених пунктів та районів Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування на своєму засіданні 6 липня 2016 року розглянув рекомендації Українського інституту національної пам'яті щодо перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області у зв'язку з необхідністю приведення його назви у відповідність із вимогами Закону України

«Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Під час обговорення народні депутати України – члени комітету, зазначили, що відповідно до частини сьомої статті 5 Закону України «Про географічні назви» назви адміністративно-територіальних одиниць, як правило, повинні бути похідними від найменування тих адміністративних одиниць, які є їх адміністративними центрами, або географічного чи історичного найменування тієї частини території, де розташовані ці адміністративно-територіальні одиниці.

При цьому до уваги було взято інформацію, що комітет на своєму засіданні 31 березня 2016 року рекомендував Верховній Раді України перейменувати місто Кіровоград Кіровоградської області на місто Кропивницький, прийнявши за основу та в цілому проект Постанови Верховної Ради України «Про приведення назви міста Кіровоград Кіровоградської області у відповідність із вимогами Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» ([№ 4222](#) від 15 березня 2016 року), внесений народними депутатами України Горбуновим, Березкіним, Ліньком, Черваковою, Крульком та Шкрум.

Всебічно обговоривши питання, комітет ухвалив висновок рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 138 Регламенту Верховної Ради України проект Постанови «Про перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області» (№ 4906) прийняти в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Запитання до доповідача. Хто має намір поставити запитання, прошу провести запис.

Будь ласка, Спориш.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Прошу передати слово Андрію Шиньковичу.

ШИНЬКОВИЧ А.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 189, Хмельницька область, самовисуванець). Шановні колеги! Безумовно, питання перейменування цих двох областей є надзвичайно важливим, воно на часі. І є пропозиція розблокувати ці питання і прийняти рішення. Тим більше, ми бачимо, що в залі достатньо голосів, достатньо свідомих народних депутатів, і що б хто не казав, ми працюємо і приймаємо закони.

Але, друзі, готуючись до сьогоднішнього дня, я мав робочі зустрічі і в Кіровоградській, і в Дніпропетровській областях. Хочеться, щоб майбутня назва об'єднувала, а не роз'єднувала, тому є пропозиція повернутися все-таки до обговорення самої назви і розглянути пропозицію про перейменування області на Центральноукраїнську, а не на Кропивницьку, як пропонує нам проект закону.

Дякую.

ФЕДУРУК М.Т. Пане народний депутате, ви, мабуть, трошки запізнилися на пленарне засідання. Річ у тім, що ми ще не розпочали розгляд законопроектів про перейменування областей. Ми зараз розглядаємо питання щодо перейменування Кіровоградського району на Кропивницький. Коли будемо розглядати ці питання, ви озвучите своєю пропозицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Арешонков. Будь ласка.

АРЕШОНКОВ В.Ю., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Прошу передати слово Павлу Кишкарю.

КИШКАР П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую, пане Володимире.

Пане Миколо, зрозуміло, що ми будемо підтримувати цей проект постанови, і, безперечно, є логіка і в діях парламенту, і в ваших діях як комітету. Водночас на розгляді у вашому комітеті знаходиться кілька проектів постанов, зокрема і мого авторства. Наприклад, щодо перейменування прифронтового селища Новгородське Донецької області (2 кілометри до фронту). Історична назва цього селища – Нью-Йорк. Будь ласка, розгляньте, підтримайте і винесіть на розгляд парламенту. Це дуже важливо, особливо в контексті інформаційної війни з Російською Федерацією.

Дуже прошу вас звернути на це увагу. Дякую.

ФЕДУРУК М.Т. Дякую вам за пропозицію.

Хочу сказати, що наш комітет завжди скрупульозно підходить до питань перейменування і вважає їх надзвичайно важливими. Не тільки питання декомунізації, а й ті, які стосуються волі громад. Тому що дуже часто у людей виникають проблеми з оформленням спадщини, з оформленням документів (свідоцтв про народження, паспортів і таке інше). Саме тому ми всі ці питання в комітеті розглядаємо дуже скрупульозно.

Але справа ось у чому: вже майже три десятка разів, за моїми підрахунками, питання перейменувань включалися до порядку денного засідань Верховної Ради, але ми до них практично не доходимо. У мене тут, у цій папці, лежить ось стільки проектів постанов, які треба проголосувати. Це технічні питання, які ні в кого не...

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ФЕДУРУК М.Т. Тому, я підтримую. І думаю, що комітет, якщо пройшла вся...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тільки я нагадаю, пане Миколо, і вам, Павле, ми не «не доходимо». Я кілька разів ставив на рейтингове голосування питання про перехід до розгляду, і зал не підтримував. Щоб ми один одного не обманювали, а говорили чесно: це просто в залі з якихось дивних причин не голосують за цю пропозицію комітету. Я буду ставити знову і знову, колеги, але необхідно проводити бесіди з фракціями,

щоб ми змогли вийти на позитивні рішення, бо питань, справді, накопичилося дуже багато.

Заключне запитання від Сергія Євтушка.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Хочу роз'яснити людям, що зараз ми будемо голосувати за законопроект, який потім, згодом, ми повинні будемо направити до Конституційного Суду України, і він має дати висновок, адже ми зараз будемо змінювати назви областей.

Після того, як ми пройдемо цю процедуру і Конституційний Суд надасть нам свій висновок, ми, звичайно, будемо радитися з громадою, щоб розуміти, чого вони хочуть.

Фракція «Батьківщина» завжди підтримувала декомунізацію. І зараз я хочу у вас запитати про таке. Ви показали щойно перелік, цілу папку, як ви сказали, міст і областей, питання щодо перейменування яких ви хочете внести на розгляд. Чи є в цій папці місто Червоноград Львівської області? Адже люди запитують, чому ми не декомунізуємо його.

Дякую.

ФЕДУРУК М.Т. Шановний пане Сергію! Ми зараз розглядаємо питання перейменування Кіровоградського району, і для цього не потрібен висновок Конституційного Суду України. Потрібне лише наше з вами рішення, і все.

Щодо Червонограду, його немає в цій папці. Це питання не розглядалося. Пані Оксана, вона з Соснівки, що поряд з Червоноградом, можливо, пояснить вам, що назва цього міста не пов'язана з комуністичним режимом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Миколо.

Зараз ми проведемо запис на виступи від фракцій. Але, будь ласка, говоріть лаконічніше. Прошу провести запис тих, хто має намір взяти участь в обговоренні. Будь ласка.

Від фракції «Батьківщина» – Іван Крулько. Прошу.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Цей парламент, безумовно, має дуже багато недоліків у своїй роботі, і справедливими є претензії українських громадян стосовно того, що соціальні ініціативи, які мали бути проголосовані в цьому парламенті, в тому числі й ті, які пропонувала і пропонує фракція «Батьківщина», не голосуються, на жаль.

Але водночас ми маємо сказати чесно: робота, яка була проведена в процесі декомунізації, однозначно піде в актив Верховній Раді України восьмого скликання, і її потрібно завершувати. Ми повинні прийняти ці рішення, щоб наші міста і області врешті-решт позбулися у своїх назвах імен катів, які знищували українців, які під час радянського режиму придумували голодомори і реалізовували їх на практиці, щодо яких є рішення судів, в тому числі українського суду про те, що вони є співорганізаторами Голодомору – геноциду українського народу.

Вважаю, що сьогодні прийняття проектів постанов про включення до порядку денного Верховної Ради України восьмого скликання та направлення до Конституційного Суду двох законопроектів, які вносять зміни до Конституції України щодо перейменування двох областей, є абсолютно логічним. Вважаю, що потрібно й надалі проводити роз'яснювальну роботу і радитися з людьми, які живуть в цих областях для того, щоб вони сприйняли рішення парламенту. Але ми мусимо виконати обов'язок перед Україною, перед українським народом і завершити процес декомунізації. Цей процес має завершитися остаточним очищенням українських міст, областей і селищ від назв і символів тих комуністів, які працювали над знищенням будь-якої національної пам'яті народу, які працювали над тим, щоб Україна ніколи не відновила свою державну незалежність.

Але водночас ми маємо обов'язок перед мільйонами українців – прийняти закони, які мають полегшити їхнє життя. Парламент тиждень у тиждень відмовляється розглянути проект постанови Верховної Ради України, який зареєстрували п'ять парламентських фракцій, щодо зменшення тарифів на газ для населення. Це те, що ми зобов'язані зробити для мільйонів тих, хто живе нині. Декомунізація це важливо і потрібно, але сьогодні людям треба якось жити і платити за цими нереальними тарифами.

Тому ми, фракція «Батьківщина», змушені зараз голосувати, проте вимагаємо від парламенту і від Голови Верховної Ради України внести на розгляд проект постанови про зменшення тарифів і припинити геноцид, який здійснюється сьогодні до мільйонів українців, коли люди останнє змушені віддавати за газ.

Голосуємо за декомунізацію і за зменшення тарифів для населення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від «Блоку Петра Порошенка» Віталій Курило.

КУРИЛО В.С., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (одномандатний виборчий округ № 113, Луганська область, самовисуванець).* Шановні народні депутати! Шановний пане головуючий! Фракція «Блок Петра Порошенка» буде голосувати за перейменування Кіровоградського району в Кропивницький, і я вважаю, що цю постанову ми вже давно повинні були прийняти і здійснити це перейменування. Наша фракція буде також голосувати за проекти постанов про перейменування населених пунктів, які стоять наступними в порядку денному.

Водночас, Андрію Володимировичу, я хотів би звернутися до вас з таким проханням. У нас сьогодні в порядку денному, аж у самому кінці, є ще низка проектів постанов від нашого комітету, Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, про зміну меж низки районів, там, де утворені територіальні громади, це Луганська і Донецька області. Ці проекти постанов десятки разів протягом року включалися до порядку денного, але у парламенту до них ніяк не доходять руки. А люди чекають, тому що це питання, яке заважає повноцінному функціонуванню новоутворених територіальних громад. Також чекає свого вирішення питання про зміну статусу селища міського типу Білокуракине.

Дуже прошу вас підняти ці проекти постанов сьогодні (це займе буквально 2-3 хвилини), щоб ми проголосували їх і завершили розгляд питань, які стосуються зміни меж та перейменувань.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, якщо ми встигнемо розглянути питання щодо зміни назв областей, наступними стоять проекти постанов про перейменування. Я буду їх ставити і буду пропонувати. Можливо, сьогодні хоча б деякі з них ми зможемо розглянути. Але для цього треба бути більш лаконічними під час виступів, працювати злагоджено та ефективно.

Від «Народного фронту» – Ігор Лапін.

ЛАПІН І.О., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 22, Волинська область, політична партія «Народний фронт»). Слава Україні! Шановні колеги, багато хто з вас знайомий з історичними фактами і знає, що таке тоталітарний режим, що таке комуністична ідеологія, і як вона нам насаджувалася роками. Я не буду повторювати те, що говорили з цього приводу всі попередні промовці. Але я вам розповім про 2014 рік і про свою особисту претензію до провідників комуністичної ідеології, зокрема представників Комуністичної партії України, які сиділи в цьому залі в 2014 році. Розповім вам про момент, який трапився в 2014 році, про історію мого батальйону і моїх хлопців.

Ми зайшли в Стукалову Балку, це під Луганськом, біля населеного пункту Металіст. Там працював коригувальник, він коригував вогонь артилерії з Луганська, і ця артилерія дуже добре була по висотам, де ми займали оборону.

В Стукаловій Балці жив такий собі комуніст Кілінкаров. Можливо, ви пам'ятаєте, ваш колега. Дехто пам'ятає його ще з тих часів. У маєтку цього комуніста ми знайшли арсенал зброї. Я особисто був одним із тих, хто діставав цей арсенал, діставав гранатомети виробництва Російської Федерації, гранати. Якщо хтось не бачив цього відео, воно було колись на *YouTube*, і навколо цього було багато перипетій, що «карательный» батальйон «Айдар» щось там робить. Але батальйон не робив нічого поганого, окрім того, що знайшов цей арсенал зброї.

Саме ці люди, ці комуністи, і коїли всі безчинства, пропагуючи свою ідеологію, прикриваючись у нас в Україні російською зброєю. Дякувати Богу, один із таких моментів у кінцевому підсумку поставив крапку в існуванні Комуністичної партії у нас в Україні.

Вважаю, що крапка має бути поставлена і в питаннях перейменування міст і областей, чим буде завершено процес ідеологічної роботи, процес декомунізації в Україні. Буду вдячний, якщо ми всі одноголосно підтримаємо це рішення і дамо зрозуміти всьому світові, що повернення до цієї ідеології у нас в Україні більше не буде.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям Слава!

Від Радикальної партії до слова запрошується Олег Валерійович Ляшко.

Колеги, хочу нагадати, що голосування відбудеться за 10 хвилин. Подивіться, кого немає поруч, передзвоніть, знайдіть можливість привести до залу, щоб всі були присутні під час голосування за законопроекти, які стосуються декомунізації.

Будь ласка. Олег Валерійович Ляшко, 3 хвилини.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія. Я звертаюся до громадян України. Ви бачите, наша команда стоїть на своїй позиції: ми домагаємося прийняття проекту постанови, який зобов'язує уряд скасувати рішення про підвищення ціни на газ, а також пропонує газ українського видобутку спрямувати на потреби житлово-комунального господарства.

Це дасть змогу зменшити вартість газу, встановити справедливу ціну і не грабувати людей. Коли НАК «Нафтогаз» нараховував собі космічні зарплати і премії, жителі Павлограда, Кривого Рогу, Херсона чи Северодонецька внаслідок зажерливої та корумпованої політики сиділи без тепла, а їхні діти мерзли. Для нас це принципове питання: щоб українські діти не мерзли, щоб тепло було не тільки в президентському чи прем'єрському кабінетах, а й в українських школах, лікарнях, будинках українських громадян.

На жаль, сьогодні влада проводить політику, яка забирає в українців і тепло, і можливість заробітку, і можливість реалізувати себе в рідній країні. Ми змінимо цю політику. Ми маємо чіткий план, який дасть змогу зменшити тарифи, видобувати більше власного газу, власного вугілля, власного торфу, менше купувати його за кордоном. Ми зробимо так, щоб влада не грабувала людей.

Але, як ми й обіцяли, питання, які становлять національну безпеку: питання оборони, питання майбутнього України, ми підтримуємо.

Декомунізація – це питання національної безпеки країни, це питання історичної пам'яті. Скоро вся країна відзначатиме 85-ті роковини Великого голоду – Голодомору, який був штучно організований Комуністичною партією та її діячами. Кіров і Петровський, імена яких досі носять дві області, були одними з тих, хто організував Голодомор. У результаті цього голоду загинули мільйони українців: дітей, чоловіків, жінок і ненароджених. Скільки не народилося дітей через цих катів українського народу!

Тому ми вважаємо, що це історично важливо, це питання національної безпеки. Слід відновити історичну пам'ять для того, щоб кати українського народу були відомі, для того щоб не допустити в майбутньому подібних злочинів, коли за дії керівної і спрямовуючої Комуністичної партії мільйони українців заплатили власним життям, а їхні діти недоїдали тільки тому, що вони були «куркулями», вони були українцями. Вони були господарями, яких Сталін і його петровсько-кіровська кліка хотіли винищити.

Як команда українців ми не можемо бути байдужими до цих питань і обов'язково підтримаємо внесення змін до Конституції України, щоб прибрати імена катів українського народу, які в народній пам'яті мають назавжди залишилися катами і найбільшими ворогами, з мапи України і не допустити загибелі людей через рукотворну політику влади у майбутньому.

Тому ми підтримуємо зміни до Конституції України, які стосуються декомунізації (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Виступи від фракцій завершено. Від «Самопоміч» – Олег Березюк.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Вельмишановні пані та панове! Процес декомунізації треба просто тихо завершити,

без полум'яних промов, звичайним голосуванням за зміну речей, які є символами знищення української державності і мільйонів українців. Тому ми голосуємо «за» (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, виступи від фракцій завершено. Хочу подякувати всім фракціям за висловлену позицію, коли національний інтерес, державний інтерес поставили вище політичних суперечок, які є в цьому залі.

Колеги, далі 6 хвилин на виступи народних депутатів, і переходимо до голосування. Тому запрошуйте всіх до залу. Прошу народних депутатів провести запис на виступи.

Тетерук Андрій Анатолійович. Увімкніть мікрофон, будь ласка.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). «Народний фронт». Закликаю всіх народних депутатів, попри таку несерйозну поведінку і перебування поза межами сесійної зали, повернутися до робочих місць, взяти участь у голосуванні і завершити важливий процес декомунізації нашого суспільства.

Горе, яке ми пережили, коли потерпали від комуністичної влади, складно буде збагнути навіть майбутнім поколінням. Тому чим швидше ми завершимо цей процес, тим чистішими будуть наше суспільство, наші думки та наші дії. Закликаю всіх долучитися до голосування і зробити свій вибір, натиснувши кнопку «За».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Марченко.

МАРЧЕНКО О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 90, Київська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Прошу передати слово Ілленку.

ІЛЛЄНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Парламент зобов'язаний проголосувати за цей та інші законопроекти, які стосуються декомунізації. Це ганебно, коли на мапі незалежної Української держави існують назви, які паплюжать пам'ять українців. Тому що назвам на честь більшовицьких, комуністичних і московських катів, які вчиняли геноцид проти української нації, організовували голодомори, масово винищували все українське, окупували Українську державу, не місце в Україні. Це нонсенс!

Це прибирання сміття з власної хати, яке ми давним-давно, ще в 1991 році, після відновлення незалежності, мали зробити. Треба перейменовувати Кіровоградський район в Кропивницький, Кіровоградську область в Кропивницьку і Дніпропетровську область в Січеславську. Тому що ми розуміємо, що це відновлення історичної справедливості, це, зрештою, пам'ять про наших предків. Тому що цього тижня, хочу всім нагадати, у нас трагічна дата – 85-ті роковини страшного Голодомору – геноциду 1932-1933 років. Потрібно хоча б зараз зробити те, що Верховна Рада України давним-давно мала здійснити, і змити цей бруд, який паплюжить нашу святую неньку – Україну!

Це голосування покаже хто є хто. Закликаю кожного народного депутата сьогодні зайти до залу і проголосувати за нашу історичну пам'ять, за нашу честь і, зрештою, за наше майбутнє. Тому що не може бути майбутнього в ситуації, коли наші міста, наші адміністративно-територіальні одиниці названі іменами катів нашого народу. Тому голосуймо «за». Це єдиний шлях, яким ми можемо йти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Савці Івану Івановичу увімкніть мікрофон, будь ласка.

САВКА І.І., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Сьогодні ми маємо прийняти рішення, якого потребує наша держава, рішення задля її майбутнього. Закликаю всіх народних депутатів раз і назавжди прийняти це рішення, щоб на нашій мапі більше не з'являлася ця пакість, яка паплюжила, знищувала наш український народ.

Ми повинні це зробити напередодні 85-х роковин Голодомору для наших майбутніх поколінь. Тому звертаюся до всіх народних депутатів: шановні колеги, ми повинні знати одне – майбутнє залежить від нас, і ми маємо прийняти це історичне рішення.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Барна Олег Степанович. Можна з місця, пане Олегу.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одноmandатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Слава Ісусу Христу! Закони повинні прийматися для того, щоб служити нашому народу, нашій нації, нашій державі. Ми не можемо бути лояльними до злочинів, які вчиняли радянський, сталінський та інші режими, що були на нашій землі. Ми маємо пам'ятати минуле, щоб подібне ніколи не повторилося в майбутньому. Ми не можемо залишити пам'ять про «кровожерців» української нації, щоб вони своїми іменами у назвах міст і сіл показували нашим дітям свою значимість.

Фракція «Блоку Петра Порошенка» підтримує цей проект постанови і закликає всіх проголосувати за нього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз буде заключний виступ, через 2 хвилини ми переходимо до голосування.

Прошу всіх зайти до залу і зайняти робочі місця. Я наголошую, щодо декомунізації... Колеги, не виходьте з залу! Я публікуватиму в «Голосі України», хто як голосував. Прошу всіх зайти до залу і приготуватися до голосування.

Зараз заключний виступ – Головка Михайло, і переходимо до прийняття рішення. Будь ласка, пане Михайло.

ГОЛОВКО М.Й., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (одноmandатний виборчий округ № 164, Тернопільська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Шановне товариство! Шановні народні депутати! Питання декомунізації і ліквідації комуністичних символів

і назв для нас є відновленням національної справедливості. Адже ми всі пам'ятаємо, що ХХ століття – це століття терору, більшовицького терору на українській святій землі, де були знищені мільйони українців. Ми пам'ятаємо голодомори, ми пам'ятаємо колективізацію, ми пам'ятаємо про переселення до Сибіру кращих із кращих українців, і не повинні про це забувати.

Ми повинні виправити всі помилки та усунути наслідки тоталітарного режиму, який 70 років тут, на святій українській землі, нищив українську націю. І сьогодні їм буде соромно за тих народних депутатів, які не натиснуть кнопку для того, щоб змінити назву і позбутися символів радянського, більшовицького тоталітаризму, щоб врешті-решт відновити національну та історичну пам'ять.

Тому закликаю всіх не бути байдужими, адже це наш святий обов'язок. Ми повинні залишити в минулому, стерти з карти залишки більшовизму і радянщини. Ми повинні пам'ятати, що ці роки були для нас дійсно важкими, і ті помилки, яких припустилося керівництво лібералів 100 років тому, під час правління Винниченка, Грушевського, які через внутрішні чвари, відсутність потужної національної позиції, небажання бачити сильною українську армію, розформовували українські боєздатні частини, що врешті-решт призвело до того, що на українську землю прийшла більшовицька орда. Ми пам'ятаємо, що було потім.

Ми повинні вщент викоринити лібералізм, цю гнилу позицію, щоб наші керманічі, державні чиновники і мужі не повторювали їхні помилки, захищали національні символи, національні інтереси, пам'ятали нашу історію, і, на жаль, всі ці промахи, щоб вони ніколи не повторилися.

Сьогодні наш святий обов'язок, всіх народних депутатів, яких обрав український народ, – виправити ті помилки, позбутися більшовицького тоталітаризму і врешті-решт перейменувати наші райони, міста і області в українські назви, які мають історичний зміст, історичне наповнення. Слід позбутися імен цих катів, інших більшовицьких злочинців і їхніх пам'ятників.

Тому закликаю всіх народних депутатів зайти зараз до сесійної зали і підтримати перейменування і Кіровоградського району, і Дніпропетровської області. Будь ласка, підтримайте.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, обговорення завершено, і ми переходимо до прийняття рішення. Прошу кожного зайняти робоче місце, припинити політичні дискусії. Ми переходимо до голосування. Колеги, так твориться історія і так твориться майбутнє, яке залежить від кожного з нас. Прошу кожного відповідально взяти участь у голосуванні.

Ставиться на голосування проект Постанови «Про перейменування Кіровоградського району Кіровоградської області» ([№ 4906](#)) за пропозицією комітету за основу та в цілому. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Колеги, голосуємо! Підтримуємо! За Україну! За нашу історичну пам'ять! Голосуємо, колеги. Хто патріот, кожен голосує. Голосуємо «за». Голосуємо!

«За» – 231.

Рішення прийнято (*Оплески*).

По фракціях і групах, будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 89, «Народний фронт» – 63, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 15, Радикальної партії Олега Ляшка – 17, «Батьківщина» – 8, «Воля народу» – 11, «Партія «Відродження» – 2, позафракційні – 26.

Колеги, вітаю.

На вимогу двох фракцій я надам слово для виступу замість перерви, і ми переходимо до проекту закону про внесення змін до Конституції України. Голоси в залі є. Колеги, ми маємо 1 годину 20 хвилин, щоб розглянути два законопроекти, які стосуються внесення змін до Конституції України.

Надійшла заява від двох фракцій про перерву. Вони готові замінити перерву на виступ з трибуни. Прошу увімкнути мікрофон і відео.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Влада нам розказує, що ми маємо піднімати ціни на газ, бо немає грошей в бюджеті, що ми не виживимо без кредитів Міжнародного валютного фонду. Я вам хочу зараз навести приклад того, як грабують українців під прикриттям влади, і що насправді ми можемо вижити без будь-якого бюджету, коли в Україні буде чесна влада.

Сьогодні за моїм дорученням мої колеги народні депутати Андрій Лозовий, Ігор Мосійчук та Євген Дейдей перебувають в Одеській області, в Ренійському морському торговельному порту. Ми засікли там дві баржі з контрабандним лісом-кругляком. Покажіть, будь ласка, відео цієї контрабанди лісу, який вивозиться з Одеської області.

Викликали поліцію. Поліція вилучила документи. Цим займається фірма ТОВ «Агро-Рені». У порт зайшов ліс-кругляк, тисячі тонн лісу-кругляка. Ось перша накладна, а ось друга: у порт Галац (Румунія) із порту Рені товар виходить вже з назвою «дрова паливні». Одна й та ж фірма у порт 20 листопада завезла ліс-кругляк, а вивозить у Галац дрова паливні. Отакі дві біржі з дровами паливними, а насправді з лісом-кругляком, ми зараз затримали в Рені. До речі, щоб ви знали, вантажники порту місяцями не отримують зарплату. Кожного дня йде контрабанда лісу через порт Рені, через інші українські порти (ось цей ліс, який зараз затриманий як контрабанда).

Учора Державна служба статистики України оприлюднила такі дані: 3 мільйони тонн дров паливних цього року вивезли з України. Я передаю вітання Президенту Порошенку, який кілька місяців тому заветував наш закон, який забороняє вивезення дров з України.

Кожен в Україні знає, що під виглядом дров насправді везуть дорогоцінний ліс-кругляк. Варварськи вирубують ліс від Карпат до Сумщини, вивозять в Румунію, вивозять у Турцію, вивозять у Польщу, створюють робочі місця для наших конкурентів, а Україна перетворилася в сировинну колонію. Президент Порошенко заветував закон, який давав би змогу припинити цю контрабанду.

Чому вони заветували цей закон? Тому що вони самі заробляють на контрабанді. За оцінками міжнародних фахівців щороку з України вивозиться контрабанди мінімум на 5 мільярдів доларів. Влада просить мільярд доларів в кредит у Міжнародного валютного фонду, а самі мільярдну контрабанду везуть з України.

Я вимагаю від влади, від Генеральної прокуратури, від Служби безпеки України розслідувати, чому в порт Рені заходить ліс-кругляк, а виходять дрова необроблені, і притягнути до відповідальності митників і всіх, хто кришує цю контрабанду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, переходимо до блоку питань, які стосуються декомунізації.

Наступний проект Закону – «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» ([№ 8380](#)). Хочу нагадати, що розгляд цих змін передбачає спеціальну процедуру. Законопроект був внесений до Верховної Ради України за підписами 153 народних депутатів України. Відповідно до вимог частини першої статті 146 Регламенту Верховної Ради України питання розглядається за процедурою повного обговорення. Але це, колеги, не означає, що слід використовувати весь час, адже ми маємо встигнути розглянути обидва законопроекти. І тому в мене прохання до доповідачів: не вичерпувати 10 хвилин, а використовувати менше часу, щоб ми встигли розглянути законопроекти щодо перейменування двох областей.

Запрошую до доповіді одного з ініціаторів законопроекту № 8380 – народного депутата України Горбунова Олександра Володимировича. Будь ласка.

ГОРБУНОВ О.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»).* Шановний Андрію Володимировичу! Шановні народні депутати! Шановний народе України! Шановні колеги! Насамперед хочу подякувати вам за попереднє голосування, за підтримку законопроекту і за перейменування Кіровоградського району в Кропивницький. Щиро дякую вам за це.

Зараз вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» ([№ 8380](#)).

Законом України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» визначено, що до символіки комуністичного режиму належать, зокрема, назви областей, у яких використані імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади в комуністичній партії, вищих органах влади та управління СРСР.

Кіровоградська область отримала свою назву відповідно до назви обласного центру – міста Кіровоград. Місто було назване на честь

Сергія Кірова (справжнє прізвище – Костріков), який обіймав керівні посади в комуністичній партії СРСР тих років. Він вважається одним із організаторів масових репресій проти українців, а також ідейним натхненником Постанови ЦВК і РНК СРСР «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» від 7 серпня 1932 року, яка в народі отримала назву «Закон про п'ять колосків». За ці п'ять колосків кожного, хто міг збирати їх після врожаю, могли посадити або вбити. Отже, крім юридичної складової перейменування, не менш важливою є моральна: чи варто й надалі залишати в назві області ім'я людини, чії дії призвели до смерті близько 9 мільйонів українців лише в той період?

Питання перейменування області активно обговорювалося в різних громадах. Його розглядали на засіданні Громадської ради при обласній державній адміністрації, на засіданнях громадських рад при районних державних адміністраціях та виконавчих комітетах міських рад.

Вісімнадцятого листопада 2015 року відбулися громадські слухання, які закумулювали рішення всіх громадських рад області. Там було ухвалено остаточне рішення: перейменувати Кіровоградську область після перейменування обласного центру та надати їй назву, похідну від нової назви обласного центру.

На основі результатів громадських слухань Кіровоградська обласна державна адміністрація надіслала офіційний лист Верховній Раді України з пропозицією перейменувати назву області назвою, похідною від нового найменування обласного центру. У липні 2016 року постановою Верховної Ради України обласний центр – місто Кіровоград – було перейменовано у Кропивницький.

Нині в Україні є назви областей, які походять від імен визначних особистостей, наприклад, Івано-Франківська, Хмельницька, які назавжди уславили імена відомих українців. Тому назва «Кропивницька» звучатиме промовисто і стане ще одним нагадуванням про багату культуру та історичну спадщину краю.

Саме назва «Кропивницький» стала об'єднавчою і змогла примирити прихильників різних варіантів топонімів для обласного центру, а за майже 2 роки з моменту перейменування вже активно увійшла до суспільної комунікації як мешканців міста, так і громадян усієї країни.

Нині вона формує позитивний образ міста як мистецької столиці і сприяє його туристичній привабливості.

Хочу окремо подякувати і нагадати всім присутнім у залі позицію Президента України Петра Олексійовича Порошенка, який під час свого виступу заявив: «Імена катів з карти України – геть», і я дійсно підтримую це. Тому найбільш доцільним є перейменування області відповідно до назви обласного центру – Кропивницький.

Прошу український парламент, вас, шановні колеги, прийняти державницьке рішення і проголосувати за українську назву для області. Це рішення давно назріло, і на нього очікує вся Україна. Давайте врешті-решт поставимо остаточну крапку у питанні декомунізації та оберемо нову назву для області, аби раз і назавжди звільнити свідомість, ідеологію та географію від радянського диктату.

Прошу вас підтримати даний законопроект голосуванням «за».
Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чи є запитання до доповідача? Немає.

Тоді переходимо до співдоповіді. Запрошую до слова Князевича Руслана Петровича. Будь ласка, пане Руслане.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня, шановні колеги, шановний головуючий! Від імені комітету хочу сказати, що питання щодо внесення змін до Конституції України, які передбачені законопроектом № 8380, наш комітет розглянув ще наприкінці минулої сесії, і 11 липня ми на своєму засіданні прийняли відповідне рішення у формі висновку щодо зазначеного законопроекту.

Важливо сказати, що це рішення комітет приймав у межах тих повноважень, які належать до предмета його відання, оскільки наш комітет все-таки опікується питаннями дотримання процедури внесення змін до Конституції України, а не питаннями, скажімо, місцевого самоврядування або будь-якими іншими. Тому ми маємо надати висновок лише відповідно до наших повноважень. Разом з тим ми зобов'язані надати правову оцінку щодо відповідності процедурним

питанням, що передбачені Конституцією України, Законом України «Про Регламент Верховної Ради України», Законом України «Про Конституційний Суд України» і стосуються порядку внесення змін до Конституції України.

Таким чином, у своєму висновку комітет констатував, що зазначений законопроект має на меті внести зміни до частини другої статті 133 Конституції України, а саме: слово «Кіровоградська» замінити словом «Кропивницька».

Згідно зі статтею 154 Основного Закону України законопроект поданий до Верховної Ради України належним суб'єктом законодавчої ініціативи – 153 народними депутатами України, тобто більш ніж однією третиною від конституційного складу Верховної Ради України.

Прийняття законопроекту, на думку комітету, не потребує викликаного системною єдністю норм Конституції України одночасного внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України, що мало б наслідком затвердження зазначеного рішення на всеукраїнському референдумі.

Крім того, комітет дійшов висновку, що законопроект відповідає вимогам статті 158 Конституції України. Зокрема, на час розгляду законопроекту в Україні не запроваджено воєнний чи надзвичайний стан в порядку, передбаченому Конституцією України.

Разом з тим комітет звертає увагу, що на розгляді у Верховній Раді України перебуває поданий Президентом України як невідкладний проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» ([№ 2217а](#) від 15 липня 2015 року), який, зокрема, передбачає внесення змін до цієї ж статті Конституції України. Цей законопроект не передбачає заміну назви «Кіровоградська» на «Кропивницька» чи будь-якої іншої області, а взагалі вилучає назви з тексту Конституції України, запроваджуючи бланкетну, тобто відсилочну норму на спеціальний закон, яким буде визначено перелік назв областей і інших регіонів України.

Поданий народними депутатами України проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» Верховною Радою України восьмого скликання не розглядався. Верховна Рада України восьмого скликання протягом строку своїх повноважень не змінювала положень цієї статті Основного Закону України.

Попередній аналіз законопроекту дає змогу вважати, що у ньому відсутні положення, які в раніше наданих висновках та прийнятих рішеннях Конституційного Суду України визнавалися такими, що скасовують чи обмежують права та свободи людини і громадянина або спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України. І тому у комітеті є підстави вважати, що зазначені положення законопроекту відповідають вимогам статей 157 та 158 Конституції України.

Зважаючи на це, комітет вважає, що недоцільно направляти зазначений законопроект на наукову, юридичну чи іншу експертизу до прийняття Верховною Радою України постанови про звернення до Конституційного Суду України.

Враховуючи зазначене, Комітет з питань правової політики та правосуддя на своєму засіданні більшістю голосів прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України поданий народними депутатами (більш ніж третиною від конституційного складу Верховної Ради України) проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» (№ 8380 від 18 травня 2018 року) включити до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання та направити до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Йдеться про цю, дев'яту сесію Верховної Ради України.

Прошу зазначене рішення комітету підтримати в цій сесійній залі.

Дякую за увагу.

Готовий відповісти на ваші запитання у разі їх виникнення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи є у вас запитання до співдоповідача? Дякуємо, пане Руслане, за ґрунтовну доповідь.

Переходимо до виступів від фракцій. Прошу провести запис представників фракцій і груп, які мають намір виступити.

Від фракції «Самопоміч» Олег Березюк, так? Будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р. За це треба негайно голосувати і багато не говорити. «Самопоміч» – за (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Народного фронту» – Река Андрій Олександрович. Федорук? Будь ласка, Микола Федорук.

РЕКА А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (одномандатний виборчий округ № 149, Полтавська область, політична партія «Народний фронт»). Дорогі колеги, нам має бути соромно за те, що ми 2 роки не могли розглянути питання щодо перейменування Кіровоградського району, тобто Кропивницького, і Кіровоградської області, тобто Кропивницької області, як і Дніпропетровської.

Фракція «Народний фронт» підтримує цей законопроект і його швидке прийняття, без тривалого обговорення і різних вигадок, що хтось там не підтримує.

Я був у Кіровограді, люди підтримують це рішення. І найголовніше, що вони для цього зробили: в школах вивчають біографію Кропивницького, знають про його заслуги. Діти живуть цим краєм, і ми обов'язково маємо перейменувати область в Кропивницьку.

Наш Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування 2 роки назад ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти цей проект постанови, і ми будемо голосувати за перейменування (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від «Блоку Петра Порошенка» – Рудик Сергій Ярославович.

РУДИК С.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановний український народе! Шановні колеги! Нам має бути соромно не за те, що ми 2 роки «мурижимо» це питання, а за те, що ми розглядаємо його лише в 2018 році. Скинути постаменти катів українського народу треба було відразу, в перші роки здобуття незалежності. Перейменувати вулиці, які почали масово з'являтися після перемоги так званої радянської влади в Україні, треба було відразу після здобуття незалежності. Змінити назви областей треба було відразу, ще тоді, але сталося як сталося.

Я пам'ятаю 2007-2010 роки, коли вся країна вшановувала пам'ять жертв Голодомору, коли з'явився Меморіал жертв Голодомору тут, на Печерську, зовсім поряд, а поруч спокійно стояв пам'ятник Станіславу Косіору, першому секретарю ЦК КП(б)У. Поруч стояв пам'ятник Петровському, тут, неподалік, біля стадіону «Динамо», і Чубар стояв десь там, трошки далі. І нікого це, вибачте, «не гребло». Тобто ми ходили, вшановували пам'ять жертв Голодомору, збирали отакі томи з іменами загиблих, свідченнями очевидців, а поруч стояли пам'ятники, яких там не мало бути. Ми їх зняли з великими боями. Демонтаж кожного пам'ятника обходився ледь не кров'ю.

Тому мене більше хвилює не це, я думаю, що ми проголосуємо за цей проект постанови, я за це тримаю кулаки. Нас більше хвилює байдужість. Не можна одночасно вшановувати героїв України, які віддали за неї свої життя, і водночас не звертати уваги, що на улицах є «рештки» катів українського народу. Деякі з них ніколи в житті не були в Україні, як, наприклад, Володимир Ілліч Ленін. Ви знаєте, що був період, коли на честь Леніна було перейменовано 2 тисячі вулиць? Він жодного разу не був в Україні.

Тому фракція «Блок Петра Порошенка» буде голосувати «за», я особисто буду голосувати «за», і прошу всіх: не виходьте з залу, проголосуйте «за», підтримайте ініціативу щирого патріота Олександра Горбунова, який зумів провести це перейменування за неймовірно складних умов (*Оплески*). Давайте закінчимо розпочату ним роботу.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, зараз виступи народних депутатів, 6 хвилин. Через 6 хвилин ми переходимо до прийняття рішення.

Прошу провести запис, хто має намір взяти участь в обговоренні, і зорієнтувати усіх народних депутатів, що через 6 хвилин ми переходимо до прийняття рішення.

Каплін Сергій Миколайович.

КАПЛІН С.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (одномандатний виборчий округ № 144, Полтавська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Звичайно, можна щороку змінювати назви тих чи інших населених пунктів, але я хотів би, не виголошуючи кардинальної позиції, навести приклад міста Горішні Плавні, колишнього Комсомольська.

Ну, перейменували ми рік тому Комсомольськ у Горішні Плавні. За цей час долар виріс, зарплати впали, пенсії впали, субсидій стало менше, ставлення до людей із напівскотинячого перетворилося в скотиняче. Тому я вважаю, що завдання нинішнього парламенту, а особливо парламенту наступного скликання, має полягати не в реформатуванні держави, зміні її історичного або будь-якого іншого фасаду, а докорінній зміні ставлення парламенту, Президента, уряду до простих українців. Воно має полягати у збільшенні розміру заробітної плати, у створенні нових робочих місць, у захисті наших пенсіонерів, дітей війни, з якими я щойно зустрівся. Кілька мільйонів дітей війни... Об них держава протягом кількох останніх років просто витирає ноги, не згадує. Поки тут приймаються рішення про перейменування населених пунктів, наша команда займається соціальними питаннями.

Сьогодні ми домоглися виділення Українському державному підприємству поштового зв'язку «Укрпошта» коштів, які були необхідні для того, щоб простим пенсіонерам вчасно доставили пенсії. За останні кілька місяців ми домоглися, щоб додатково 3 мільйони наших співвітчизників отримали право на субсидії. Ми доб'ємося збільшення заробітних плат, збільшення пенсій, порядку в Україні. Ось чим мають займатися справжні парламентарії, які несуть повну відповідальність за майбутнє цієї країни, за долю простої людини, за долю студента, за долю робітника, селянина. Ось якими мають бути наші ключові пріоритети.

Я вважаю, що наступний український парламент, який не буде схожий ні за риторикою, ні за пріоритетами, ні за стратегічними завданнями, ні за складом на нинішній, має діяти максимально прагматично. Потрібно зрозуміти, що ми сьогодні знаходимося фактично на межі виживання, країна може просто припинити своє існування. Ви можете просто втратити державу, втратити можливість в цій державі жити безпечно, мати мирне небо над головою, мати роботу, мати зарплату, мати гідну пенсію.

Ми сьогодні ці питання обговорювали на робочій зустрічі голови Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення з дітьми війни, афганцями, чорнобильцями, військовими пенсіонерами. Їх сьогодні турбують не назви тих міст, в яких вони будуть отримувати найнижчу у світі заробітну плату, матимуть найменший шанс отримати роботу, матимуть найнижчу пенсію. Їх цікавить сьогодні реальне вирішення тих завдань, які обговорюються 25 років

поспіль. І я вірю в те, що новий склад парламенту, новий уряд, нове керівництво країни у наступному році впорається з цими завданнями. А називати ви можете це як завгодно, головне, щоб людям було добре, простим українцям.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я хочу нагадати, що 100 років тому сюди приходили більшовики, щоб переконати нас, що наша пам'ять, наша історія не має жодного значення, а головне – щоб ми поділили землю і віддали заводи робітникам. Вони привели до нас Голодомор. Не дискусії щодо тарифів і газу, а Голодомор, під час якого загинули мільйони українців. Ми повинні про це пам'ятати. Декомунізація – це, зокрема, і ментальна деокупація країни. Це ключове питання національної безпеки нашої країни.

Колеги, зараз я надаю слово Андрію Ілленку.

ІЛЛЕНКО А.Ю. «Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Ви знаєте, мене дивує сам факт того, що у Верховній Раді України – парламенті незалежної держави, яка 5 рік поспіль бореться з російською агресією, взагалі є народні депутати, які починають дискусію стосовно того, чи треба нам перейменовувати області, що названі на честь катів нашого народу, які вбивали і нищили наших предків.

Це не має значення? Це має першочергове значення, тому що «совок» в головах тих, хто керував і досі керує Україною, і є причиною того, що у нас низькі зарплати, найгірша економіка в Європі, корупція і так далі. Це все починається з відсутності поваги до себе, з відсутності національної честі та гідності. Тому що коли ми говоримо про Кіровоградську область, яку ми зараз, я сподіваюся, перейменуємо в Кропивницьку, чи про Дніпропетровську, яку ми, я сподіваюся, я впевнений у цьому, перейменуємо в Січеславську, це ті області, які найбільше постраждали від Голодомору, там загинула величезна кількість українців, наших предків.

Дехто, можливо, вважає, що це не його справа, дехто не вважає, що він українець і що доля цієї країни його обходить. Можливо, хтось є нащадком окупанта, який прийшов на місце знищених українців і навпаки вважає, що добре, що так сталося. Можливо, є і такі. Але ми маємо розуміти, що так ми не побудуємо державу, так ми не побудуємо незалежну країну. Ми повинні шанувати наших предків, ми повинні шанувати насамперед себе. І тоді у нас буде порядок у всіх

сферах життя. І тоді у нас налагодиться економіка і вирішаться всі інші питання.

Це елементарні речі, які потрібно було робити давним-давно, починаючи з 1991 року. Нам казали: не на часі, не можна, не треба, а в результаті, що ми маємо сьогодні? Чому ми досі маємо повертатися до цих очевидних речей? Петровський – виродок, який організував Голодомор. Є рішення українського суду: Петровський – злочинець, організатор геноциду українського народу! Кіров – більшовицька мерзота, яка не мала жодного відношення до України, жодного! Чому одна з найкращих, наймальовничіших українських областей має носити ім'я цього ката?

Скільки ми маємо це терпіти? Чому ми взагалі досі допускаємо дискусії на цю тему? Це не тема для дискусій! Ми маємо виконати свій обов'язок, для цього вас сюди обрали, щоб ви це зробили – натиснули зелену кнопку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз буде заключний виступ, і через 2 хвилини ми переходимо до прийняття рішення. Прошу за 2 хвилини всім бути в залі на своїх робочих місцях. Прошу голів фракцій запросити народних депутатів до залу.

Павло Кишкар передає слово для виступу Кривенкові. Це заключний виступ, і потім переходимо до голосування. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»).* Дякую, пане Голово. Народний Рух України знає відповіді на запитання: як відродити економіку, як виграти війну і як зберегти українську Україну. Що для вас взагалі Україна? Щойно виступав пан соціаліст, розповідав, що це не важливо, що треба думати тільки про хліб. Це тому що для вас Україна – це в першу чергу хліб, де, можливо, не дує, де мухи не літають, де вчасно прибирають лайно. Для вас це не історія, для вас це не культура, для вас це не щось ірраціональне, надособистісне, для вас це просто територія. І ви так само спокійно будете жити і в Канаді, і в Іспанії, і в Польщі – де завгодно, тому що безбатченки і безхатченки.

Той, хто не пам'ятає своєї історії, має чітко усвідомлювати, що це прагматично важливо. У 2008 році ми з побратимами фінансували розкопки у Новобогородицькій фортеці, що розташовувалася на території колишнього містечка Стара Самарь. Коли прийшла окупація, Катерина намагалася заснувати місто на території сучасного Дніпра. Вони казали, що українці по деревам лазили, що у них не було ні каналізації, ні асенізації, ні електрифікації, що вони нам принесли цивілізацію. А ми показали, науково довели, що Дніпро мінімум на 200 років старший! В грамоті Стефана Баторія згадується, що там було 4 величезних населених пункти, які імперія повністю стерла.

Вони постійно займалися тим, що змінювали назви, перейменовували вулиці, тому що розуміли, що прийдуть контролюючі органи їхньої імперської адміністрації. І коли мою прабабусю сусід, комуніст, тягнув по подвір'ю за мішечок гороху, тому що її діти просили, моя бабуся просила: «Будь ласка, посмаж гороху». А вона каже: «Взимку буде смачніше». І прийшло це комуністичне бидло, і тягло її по всьому подвір'ю, а вона не відчіплялася від того мішечка. Моя бабуся це пам'ятає.

І тому, безумовно, ні Петровського, ні Кірова не може бути в наших назвах. Я закликаю всіх проголосувати. Для мене це буде особистісний маркер. Хто не проголосує за ці два проекти, це буде для мене тавро на людині, що вона не є українцем.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, прошу всіх зайти до залу. Ми завершили обговорення. Переходимо до прийняття рішення.

Хочу вам нагадати, що попереднє голосування зібрало 231 голос, це зовсім невеликий запас. Наголошую, що це буде соромом і ганьбою для українського парламенту – провалити це голосування. Прошу всіх зайти до залу і приготуватися до голосування. Прошу зайняти робочі місця. Це питання і ментальної деокупації, і національної безпеки. Тому кожен має взяти участь у голосуванні і підтримати його (*Шум у залі*). Ми вже завершили обговорення. Це були останні виступи народних депутатів. Треба було записуватися, коли були виступи від фракцій.

Отже, колеги, я бачу, що не всі є на робочих місцях. Будь ласка, колеги, в ложі, я буду називати прізвища, займіть робочі місця. Будь ласка, сядьте на місця. Оксано!

Переходимо до прийняття рішення. Відповідно до статті 146 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування для прийняття в цілому проект Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроектів «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України» (№ 8380/П). Прошу голосувати. Прошу підтримати. Кожен голос! Голосуємо за Україну, за історичну пам'ять. Голосуємо! Прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 222.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

Я повернуся. Тільки прошу бути на місцях.

Колеги, я ставлю на повернення і прошу, не бавтеся.

По фракціях і групах, будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 73, «Народний фронт» – 65, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 17, Радикальної партії Олега Ляшка – 19, «Батьківщина» – 10, «Воля народу» – 10, «Партія «Відродження» – 2, позафракційні – 26.

Колеги, прошу уважно! Ми завершили обговорення, не збивайте голосування щодо декомунізації. Пані Олю, я вас дуже прошу, ніжно і ласкаво, повернутися на робоче місце і проголосувати.

Отже, ставлю пропозицію про повернення до розгляду змін до Конституції України. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Олю! Олю Богомолець, поверніться до залу! Прошу Олю Богомолець повернутися до залу, прошу публічно.

Зупиніть голосування. Зараз я поставлю ще раз. Займіть кожен робоче місце.

Отже, прошу підтримати повернення до проекту постанови № 8380/П. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Кожного прошу підтримати. Колеги, не бавтеся, ми будемо голосувати.

«За» – 228.

Рішення прийнято (*Оплески*).

Ми повернулися, колеги. Прошу всіх зайняти робочі місця. Колеги, я буду публікувати прізвища народних депутатів у «Голосі України», щоб кожен знав, хто як голосував. Голосуємо, колеги, за

озвучене мною рішення – направлення законопроекту до Конституційного Суду України. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо! Прошу підтримати. Кожен голос. Колеги, кожен голос.

«За» – 218.

Рішення не прийнято (*Шум у залі*).

По фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 74, «Народний фронт» – 63, «Самопоміч» – 16, Радикальної партії Олега Ляшка – 18, «Батьківщина» – 10, «Воля народу» – 9, «Партія «Відродження» – 2.

Не встигли. Зараз я поставлю на повернення. Колеги, прошу всіх зайти і зайняти робочі місця. Звертаюся до всіх народних депутатів з проханням взяти участь у голосуванні. Прошу нікого не виходити з залу. Поверніться на свої місця. І прошу всіх голосувати персонально. Поверніться, будь ласка, до залу. Колеги, прошу всіх зайняти робочі місця. Не бавтеся з цим питанням. Це ж видно, хто не голосує, хто недоголосовує.

Отже, прошу всіх приготуватися до голосування (*Шум у залі*). Це ви своїм голосуванням залишаєте Кіровоградській області ім'я ката в назві області! Перед роковинами Голодомору – треба мати не тільки совість, треба мати елементарно національну гідність (*Оплески*). Прошу проголосувати. Прошу всіх змобілізуватися.

Ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту постанови № 8380/П. Прошу всіх голосувати, колеги. Прошу всіх підтримати. Голосуємо! Прошу підтримати.

«За» – 235.

Рішення прийнято.

Повернулися.

Відповідно до статті 146 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування для прийняття в цілому проект Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Кіровоградської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України» ([№ 8380/П](#)). Прошу голосувати. Прошу підтримати, колеги, кожного. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 239.

Рішення прийнято (*Оплески*).

Прошу показати по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 81, «Народний фронт» – 71, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 17, Радикальної партії Олега Ляшка – 19, «Батьківщина» – 10, «Воля народу» – 12, «Партія «Відродження» – 2.

Переходимо до наступного проекту Закону – «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» ([№ 8329](#)).

Запрошую до доповіді народного депутата України Денисенка Андрія Сергійовича. Але, пане Андрію, наш час обмежений, не вичерпуйте всіх 10 хвилин. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО А.С., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 26, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні друзі! Пані та панове! Сьогодні, напередодні роковин Голодомору, ми розглядаємо дійсно епохальні історичні питання. Ми не просто прибираємо з мапи України прізвиська катів українського народу, ми проводимо в тилу нашої діючої, воюючої армії зачистку від імен «гів» і «моторол» минулого століття.

Нагадаю, що щодо Петровського є рішення українських судів, які визнали його винним в організації Голодомору – геноциду українського народу, і для кожного українця, кожного парламентарія, який сьогодні присутній в цій залі, це знакове питання. Це питання честі, гідності і совісті.

Попіл замучених голодом українців б'ється в моєму серці. Попіл тих хлопців, які 100 років тому віддали свої життя під час перших визвольних змагань за Українську самостійну соборну державу, за Українську Народну Республіку, б'ється в наших серцях. І для мене надзвичайно важливим сьогодні є кожен голос у парламенті. Для всіх мешканців Січеславського краю надзвичайно важливий кожен із ваших голосів. Хочу вам нагадати, друзі мої, що 5 із 8 січей, цих адміністративних і військових центрів українського козацтва, знаходилися саме на території області, яка досі має назву Дніпропетровська.

Хочу вам нагадати, друзі мої, що в 1918 році Українська Центральна Рада прийняла рішення назвати регіон, з якого я родом, де я був обраний мажоритарником, не Катеринославською губернією, а Січею. Хочу вам нагадати, друзі мої, що академік Яворницький, чиїм ім'ям названо центральний проспект міста Дніпра, ввів в обіг цю назву – Січеслав. Саме так неформально і формально називали сучасний Дніпро протягом 1917-1921 років. І пам'ять, історична пам'ять про цю назву – Січеславський край – спонукає свідомих українців нашого краю, нашої області проводити громадську кампанію на підтримку перейменування.

Понад 100 громадських організацій звернулися до вас, шановні представники українського народу, до українського парламенту з проханням підтримати історичну назву – Січеславська область. Понад 26 районів і міст провели у себе обговорення, і скрізь саме ця назва, саме ця ідея була підтримана свідомими українцями. Громадські ради при міському голові Дніпра, Дніпровській міській раді і Дніпропетровській обласній державній адміністрації підтримали саме цю назву.

Сьогодні тут дехто поширює таку думку: давайте, мовляв, змінимо назву області не на Кропивницьку, а на Центральноукраїнську, давайте зіб'ємо карти і перейменуємо область не на Січеславську, а на Дніпровську. У Верховній Раді України є єдина можливість під час цього скликання проголосувати за зміну назви області – це сьогодні. Є пряма норма Конституції, відповідно до якої ми протягом року не зможемо повернутися до розгляду цього питання, якщо зараз не проголосуємо. І тому будь-які настрої: а давайте не ту назву, а давайте цю, а давайте переб'ємо карти, змінимо – це все робота російської, московської агентури.

Сьогодні з білбордів деякі московські агенти говорять нам про те, що вони почнуть з миру. Ні, вони, як і «петровські», «кірови», «гіви» і «мотороли» минулого століття розпочнуть із встановлення пам'ятників своїм кумирам, із повернень комуністичних назв вулиць і областей. Вони таврують нашу землю своїми символами і смислами, а ми, українці, маємо наділяти її своїми символами і смислами. Мої предки – козаки по двох лініях: і по материній, і по батьковій. Саме в добу козацтва, саме в добу Січі територія нашого краю була відвойована в степу, на межі цивілізацій.

У 2014 році один із добровольчих батальйонів носив назву «Січеслав». Найкрасивіша набережна нашого обласного центру – Дніпра... До речі, хочу вам сказати як автор законопроекту про перейменування обласного центру з Дніпропетровська на Дніпро, ми таким чином там «обрізали ногу» Петровському: і пам'ятник звалили, і перейменовували місто. Це був історичний компроміс, тому що крім «Дніпра» була пропозиція й про перейменування міста в «Січеслав», і мені як автору законопроекту довелося вислухати багато критики.

Настав час віддати данину не тільки новітній традиції, відповідно до якої ми назвали обласний центр, – бо пройшла стихійна декомунізація, стихійне витискання того Петровського, адже ще з 80-х років містяни називали місто Дніпром, – настав час повернутися назад і спертися на нашу віковічну українську традицію. Поруч із Волинською областю з обласним центром у Луцьку, поруч із Закарпатською областю з обласним центром в Ужгороді у нас має з'явитися ще одна прекрасна, красива назва – «Січеславська» з обласним центром у Дніпрі (*Оплески*). Про це нам говорять дух нашої історії, дух давнини і наших предків, тих поколінь українців, які дивляться на мене. «Січеславська» – це єдина назва, за яку пролито українську кров. «Січеславська» – це назва, за яку морили голодом українців у 1932-1933 роках.

Шановні друзі! Сто років наш край чекав цього моменту. Прошу вас всіх підтримати Січеславський край, підтримати Січеславську область своїм голосуванням (*Оплески*).

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ДЕНИСЕНКО А.С. Слава нації!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Смерть ворогам!

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, залишайтеся на трибуні. Пане Андрію, залишайтеся на трибуні, будь ласка. Прошу записатися на запитання до доповідача.

Домовилися, без запитань. Я маю рухатися за процедурою. Пане Андрію, немає до вас запитань. Дякуємо за вашу доповідь.

Слово для співповіді надається голові профільного комітету шановному пану Князевичу. Прошу.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, шановна пані головуєча.

Шановні колеги! Дуже коротко. Хочу сказати, що так само, як і попередній законопроект, 11 липня 2018 року на попередній сесії наш комітет розглянув проект закону № 8329, що був внесений 27 квітня більш ніж однією третиною від конституційного складу Верховної Ради України. Комітет з питань правової політики та правосуддя в межах тих повноважень, які належать до предмета його відання, розглянув зазначений законопроект щодо його відповідності процедурі внесення змін до Конституції України і встановив таке.

Зазначений проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» поданий до Верховної Ради України належним суб'єктом законодавчої ініціативи – 158 народними депутатами України, тобто не менш як третиною від конституційного складу Верховної Ради України. Законопроектом пропонується внести зміни до частини другої статті 133 Конституції України, а саме: слово «Дніпропетровська» пропонується замінити словом «Січеславська».

Хочу зазначити, що, як і попередній законопроект, цей проект закону не потребує одночасного внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України, що мало б наслідком затвердження зазначеного рішення на всеукраїнському референдумі.

Разом з тим комітет звертає увагу, що Верховною Радою України попередньо схвалений проект Закону «Про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» (№ 2217а від 15 липня 2015 року), який, зокрема, передбачає внесення аналогічних змін. Проте вони ще не стали частиною Конституції, оскільки законопроект не було прийнято в цілому. Зазначений законопроект теж вносить зміни до статті 133 Конституції України, але в іншому ракурсі: він взагалі вилучає назви областей з Конституції України, запроваджуючи регулювання цього питання відповідним спеціальним законом.

Попередній аналіз законопроекту № 8329 дає комітету підстави вважати, що він загалом відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України, а отже комітет вважає, що недоцільно направляти його

на наукову, юридичну чи іншу експертизу до прийняття Верховною Радою України відповідної постанови про звернення до Конституційного Суду України.

Комітет більшістю голосів на своєму засіданні прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України восьмого скликання включити до порядку денного дев'ятої сесії і направити до Конституційного Суду України проект Закону «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» (№ 8329 від 27 квітня 2018 року), поданий більш ніж однією третиною народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 та 158 Конституції України.

Просимо підтримати зазначене рішення Комітету з питань правової політики та правосуддя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо голові Комітету з питань правової політики та правосуддя.

Колеги, прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп. Будь ласка, народний депутат Сажко. Передає слово Вілкулу. Просимо вас, пане Вілкуле.

ВІЛКУЛ О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний народе України! Влада вже перейменувала десятки тисяч вулиць, районів, населених пунктів. Жити стало краще? Ні.

Шановні провладні народні депутати! Може, ваші перейменування міст і областей повернуть додому мільйони наших громадян, які працюють за кордоном, чи, може, чергове перейменування поліпшить життя в країні? Ні. Чи зробить тепліше в оселях? Також не зробить. Продовжуєте відволікати увагу людей від реальних проблем? Так.

Скажіть, чому не вносяться на голосування наші законопроекти: про мир, підтримку промисловості, створення робочих місць, зниження тарифів, підтримку науки, підприємництва, селян? Та хоч сто разів перейменуйте вулиці і називайте їх європейськими, але якщо не ремонтувати дороги, то там де є ями, ці ями залишаться.

Зараз ви хочете перейменувати ще дві області. Це що, найважливіше питання в країні? Запитайте у людей, а не вирішуйте кулуарно. До речі, Дніпропетровська обласна рада за це не проголосувала.

Я виступаю проти того, щоб купка провладних народних депутатів вирішувала, як жити десяткам мільйонів людей. Я виступаю за референдуми, в тому числі місцеві референдуми. Це сучасна світова практика, щоб у кожному населеному пункті, в кожній області люди самі приймали рішення, як вони будуть називатися. Для цього ще 3 роки тому я подав відповідний законопроект, який ви навіть не хочете вносити в зал.

«Опозиційний блок» не буде голосувати за цю чергову зневагу до людей, коли, не враховуючи їхню думку, щось перейменовують. Наступного року влада обов'язково зміниться, і ми надамо людям можливість відчувати себе господарями у власній країні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Будь ласка, народний депутат Зубач.

ЗУБАЧ Л.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). «Самопоміч» завжди підтримувала всі рішення, пов'язані з декомунізацією. Ми вважаємо принципово важливим для України позбавитися від всіх ознак «червоної чуми», яка принесла нашим людям багато зла, і не лише зла, вона принесла смерті мільйонам українців. І це зло продовжують сіяти сьогодні спадкоємці цього «червоного» режиму – російські окупаційні війська, які продовжують вбивати українців і сіяти зло.

Цим рішенням ми фактично закінчуємо процес декомунізації, але лише декомунізації форм – назв, пам'ятників, але ми ще не бралися серйозно за суть питання. Нас чекає велика робота, пов'язана зі свідомістю багатьох людей, роз'яснювальна і просвітницька робота. Можливо, тоді у Верховній Раді не буде таких народних депутатів, які виходять на трибуну і говорять про те, що це не важливе питання.

Це не їхня вина, це їхня біда, їх можна тільки пожаліти. Але сподіваюся, що у Верховній Раді цього скликання достатньо критично

мислячих людей, які розуміють, наскільки це важливе питання, і сьогодні ми прийнемо символічне і правильне рішення про перейменування Дніпропетровської області на Січеславську. Не може така сильна область, яка була форпостом у боротьбі з російськими окупаційними військами, носити назву злочинця Петровського, тому «Самопоміч» закликає всіх одногласно підтримати це рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується Олег Ляшко. Просимо вас, пане Олегу. Він представить позицію фракції Радикальної партії Олега Ляшка.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Українська мова, українська церква, українська культура, українська історія і наші герої – це міцний фундамент майбутньої Української держави. Той, хто не пам'ятає свою історію, той, хто не цінить своїх героїв, той не має майбутнього. Саме тому ми, я і наша команда, були авторами закону про декомунізацію.

Як українець по роду, по крові, по духу я не можу дозволити, щоб сьогодні в Україні вшановували так званих героїв, які знищили мільйони українців. І мене взагалі дивує, що в III тисячолітті, коли ми знаємо добре свою історію, коли ми знаємо роль комуністів у знищенні українців – українських селян, робітників, інтелігенції, знаходяться в цьому залі люди, які вихваляють цих катів і прикривають їхні злочини (*Оплески*). Манкурти без роду-племені, для яких Україна – це територія для вбивства людей і грабунку, щоб набивати свої офшорні кишені. Ви хочете достойного життя в країні? Ви хочете, щоб люди тут достойно жили? Насамперед треба цінувати свою історію, своїх героїв, ось тоді буде достойне життя.

Наша команда бореться за збільшення зарплат, за збільшення пенсій, за достойну роботу і зарплату для українців. Нинішня влада перетворила нашу країну в уяві всього світу на таку, що здатна лише побиратися, просити і принижуватися. Це неправильне позиціонування України. Це приниження українців, тому що українці – це героїчна нація. Це дуже високоосвічені люди, талановиті, працьовиті, зятяті. Нам чужого не треба, але й свого не віддамо. І герої на Донбасі, захищаючи країну, показують приклад усім, як це робили наші діди і баби

у 1941-1945 роках, вічна їм слава, коли вони били Гітлера і фашистів. Отак сьогодні б'ють новітніх фашистів, які вбивають наших людей на Донбасі.

Тому цінуємо героїв війни попередньої і цих цінуємо. Ми маємо віддати їм шану і повністю їх підтримувати. І не розказуйте, не дуріть людей, що без історичної пам'яті можливе майбутнє країни. Ні, неможливе. Нація, яка не має історичної пам'яті, – це не нація, це роботи. Як той, якого до нас привозили, робот Софія. Вона навіть з Прем'єр-міністром говорить. Тільки то робот, то не людина. А якщо ми – люди, якщо ми – українці, треба почитати своїх прадідів, своїх героїв, свою землю, захищати і робити все, щоб українці достойно жили в рідній країні, чого, на жаль, не робить нинішня влада.

Я і моя команда пропонуємо план відновлення країни, відновлення поваги до України і до робочої людини в Україні (*Оплески*).

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від депутатської групи «Воля народу» до слова запрошується Євген Рибчинський. Будь ласка, пане Євгене.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Незважаючи на те, що депутатська група «Воля народу» бойкотувала кілька засідань Верховної Ради України через неприйняття проекту Постанови «Про встановлення тимчасового мораторію на відключення населенню України послуг з постачання електроенергії та газу під час опалювального періоду» (№ 8108), сьогодні ми активно голосуємо, тому що в порядку денному стоїть питання декомунізації.

Що таке декомунізація, якщо не перейменування таких міст як Дніпропетровськ і Дніпропетровської області? Якщо ми їх не перейменуємо, то можна вважати, що декомунізації взагалі не було, бо знести пам'ятники Леніна – це ще нічого не значить. Ленін взагалі в Україні і в Києві ніколи не був, хоча ми ставили йому пам'ятники, а Петровський знищив 370 тисяч українців в часи Голодомору. Це треба розуміти.

І ще одне. Місто Дніпропетровськ було перейменоване в 1926 році, і ніхто не запитував у народу, можна перейменувати чи не можна. Ніхто не говорив Верховній Раді Української РСР, можна це робити чи ні, і чи приймуть народних депутатів після перейменування області на Батьківщині. Просто перейменовували одним указом і до побачення.

А ми сьогодні ведемо дискусію: чи потрібно щось перейменувати, коли сьогодні такі ціни на газ. Ну, як це взагалі можна ставити на одні ваги? Це зовсім різні речі. Треба перейменувати однозначно. Січеславська область – прекрасна назва. Вона об'єднує дуже багато понять. Запорізька Січ на цій історичній території існувала кілька сторіч і охороняла Русь, і не тільки Русь, а й усю Європу.

Хочу сказати наступне: ті, хто сьогодні не з'явився в цьому залі і той, хто не проголосує – це люди абсолютно несвідомі, і вони не мають права зватися народними депутатами України, якщо у них немає поважної причини не знаходитися зараз у цьому залі (*Оплески*). Обов'язково треба зеленою кнопкою голосувати за Січеславську область. Нехай наші опоненти зарублять собі це на носі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Блоку Петра Порошенка» до слова запрошується Шинькович. Будь ласка.

ШИНЬКОВИЧ А.В. Слава Україні! Шановні колеги, безумовно, для фракції «Блок Петра Порошенка» питання декомунізації є одним із пріоритетних, і ми завжди підтримували і будемо підтримувати всі рішення, за якими йде викорінення з назв, з людської свідомості стереотипів мислення, тих ганебних явищ, які відкотили розвиток України на сторіччя. Ми маємо над цим працювати щоденно.

У нас є Житловий кодекс, в якому сотні разів згадано УРСР. Ми, на жаль, не почистили елементарні дрібниці. Це наше домашнє завдання – ми маємо виконати його цього скликання. Але, друзі, питання назв, воно надзвичайно зворушливе і тонке для людей, які проживають в тих містах, областях і районах. Так, звичайно, є такі села, міста, які просили: перейменуйте нас, нам соромно. Водночас у мене на окрузі є село Улянівка, яке жодним чином з Леніним не пов'язано! Там був дід Улян, з місцевих. Ми їх гамузом зачистили і перейменовували.

Бог з ним! До фракції «Блок Петра Порошенка» надійшли, і це не жарт, численні звернення від громадських організацій! І сьогодні назва «Дніпропетровська» область, дійсно, не зовсім спокійно сприймається. Викорінити імена тих, хто катував українців – так, але що зробило Дніпро, велика річка, що вона зробила для кожного з нас, друзі? *(Шум у залі)*.

Історичний компроміс, про який тут казав попередній доповідач, це не таврувати народних депутатів, які мають іншу думку, які спілкуються з людьми і чують їх. Ми ж не завжди чуємо те, що говорять люди, друзі! Історичний компроміс – це почути різні думки і знайти спільне рішення.

Наразі існує інша думка, інша пропозиція – перейменувати область у Дніпровську. Це думка не моя особисто, а тих громадських організацій, які звернулися... *(Шум у залі)* Друзі, поважайте інші думки! Ви чуєте тільки себе і думаєте, що ваша позиція єдина і безкомпромісна. Виявляється, є й інші думки.

Ми просимо замислитися над цим під час голосування. Декомунізації – так! Викоріненню комуністичних назв – так! Але почуйте людей.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» – Ігор Луценко.

ЛУЦЕНКО І.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина») Шановні колеги! Думка людей є однозначною – необхідна Січеславська область *(Оплески)*. Тут немає жодних компромісів і жодних варіантів. Шановні друзі! Фракція «Батьківщина» буде 100-відсотково підтримувати цю ініціативу. Ми страшенно вдячні тим ентузіастам, не тільки нашим колегам, а й численній спільноті колишньої Дніпропетровської області, котра сюди, в Київ, приїздила регулярно для проведення агітації, для проведення роботи, щоб тут, у цій залі, визріло це, вкрай необхідне рішення.

Є дві серйозних підстави, з яких нам треба натиснути кнопку «За».

Перша підстава. Ми маємо припинити возвеличення страшного злочину – Голодомору, бо таким чином зараз фактично возвеличується ім'я одного з його головних організаторів – Петровського. Ходячи по цих вулицях, згадуючи ці назви, ми возвеличуємо цих злочинців. Це треба припинити негайно, це треба було припинити вже давно, але добре, що хоч зараз ми це починаємо робити.

Друга і, можливо, найважливіша підстава, чому треба голосувати «за». Шановні друзі, в 2014 році на нас пішла війною Росія. І я був свідком того, як саме Дніпровський, Січеславський край став новою Січчю, осердям нового збройного опору, котрий, на жаль, ми тут, у Києві, не дуже помічали. Я про це відверто скажу, хоча я патріот столиці. Але всі тоді їхали в Дніпро для того, щоб об'єднатися, зібратися там, в низинах Дніпра, як це завжди відбувалося протягом століть, і йти обороняти свою землю.

Отож цей край ще раз показав свою високу марку захисника нашої Української держави і нашої української ідентичності. Що як не ім'я захисника ми мусимо йому зараз повернути? Тиснемо кнопку «За». Січеславська область – так.

Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Народний фронт» хто буде виступати? Юрій Тимошенко, будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 88, Івано-Франківська область, політична партія «Народний фронт»)*. Слава Україні! Не перевилися ще козаки на Україні, і я звертаюся до тих у цьому залі, хто вважає себе нащадком наших славних предків, а не до тих хрунів, які тут стоять і слинять свою зраду.

Нагадаю вам, що назва ця не вигадана нами. Ця назва вигадана ще 100 років тому нашими славними предками, які своїми життями, своєю кров'ю заплатили за те, щоб ця назва існувала. Ця назва не писалася в якомусь кабінеті, на якомусь комп'ютері, під чийось диктовку. Вона писалася святою, чистою козацькою кров'ю наших предків! І я закликаю кожного, хто вважає себе гідним слави своїх предків, не

зрадити їх, не зневажити своїх предків, намагаючись показати, що ми мудріші чи кращі. Вони були мудрішими, вони були кращими за нас. Кожен, хто вважає себе нащадком наших предків, голосує «за»!

Слава Україні! Ганьба хруням! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз у нас 6 хвилин – виступи народних депутатів, і переходимо до голосування. Хочу всіх попередити, що через 6 хвилин ми будемо переходити до прийняття рішення. Прошу голів усіх фракцій запросити народних депутатів до залу.

Прошу народних депутатів провести запис на участь в обговоренні. Будь ласка.

Масоріна Олена Сергіївна. Передає слово Андрію Тетеруку. Прошу.

ТЕТЕРУК А.А. «Народний фронт». Звісно, сьогодні лунало дуже багато суперечливих думок: треба перейменувати, не треба, згадувалися різні позиції комуністичної або російської ідеології, що раніше так треба було. Але давайте насамперед згадувати історичні реалії.

Що зробила комуністична влада з нашим українським народом? Згадайте лише про розстріли за диплом з відмінними оцінками, щоб знищити інтелігенцію, щоб винищити письменників, всіх тих працездатних українців, які любили, жили і творили на своїй рідній українській землі. Комуністична ідеологія залишилася кривавою чорною плямою в історії нашої держави.

Тому не має бути жодного сумніву стосовно того, чи варто позбутися цієї комуністичної навали, яка існувала на нашій землі. «Народний фронт» буде голосувати за те, аби позбутися комуністичних, ідеологічних назв міст і областей нашої держави. Закликаю всіх зробити так само.

Голосуйте зеленою кнопкою за те, щоб якомога швидше позбутися всіх комуністичних назв і ідеології, щоб ніхто навіть не сподівався на те, що ця позиція може втілитися в життя – комуністична або проросійська. Тому що це все загроза для нашої ідентичності, загроза для нашого мирного існування, і все це створює небезпечні прецеденти в історичному контексті. Тому треба голосувати за

перейменування і рухатися далі, перед нами стоїть дуже багато питань, які ми маємо розглянути в цій сесійній залі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ілленко Андрій Юрійович.

ІЛЛЕНКО А.Ю. «Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Ви знаєте, я абсолютно не здивований, що представники відкрито антиукраїнських сил в парламенті зараз закликають не голосувати за перейменування області, названої на честь людини, яка організувала Голодомор. Петровський – організатор Голодомору. Рішенням українського суду визнаний злочинцем, який знищував мільйони українців. Я не дивуюся цьому, я розумію, на кого вони працюють.

Але я дуже здивований виступом представника фракції «Блок Петра Порошенка» (*Оплески*). «Мова. Віра. Армія» – так? «Мова. Віра. Армія», а коли треба перейменувати область, яка названа іменем ката, чомусь там є дискусія. Яка дискусія може бути?! Чи може бути в Ізраїлі дискусія щодо націонал-соціалізму? Чи може бути дискусія в Україні щодо комунізму, який знищив мільйони наших предків, який досі тримає нас в лещатах «совка»?

Давайте сьогодні відкинемо цю облуду, давайте сьогодні відкинемо ці, знаєте, боязні чийсь, що там хтось про виборців думає. Ви про мільйони знищених, замордованих українців подумайте в цей момент. І якщо якісь виборці не розуміють, поясніть їм, про що йдеться! Якщо є люди, які не з власної вини, а через багатолітню пропаганду не знають історичної правди, розкажіть їм цю правду, поясніть елементарні речі! Січеславська область – це наша історична назва. Це місце, де починалася Січ, де зароджувалося українське козацтво. Це наше коріння, наша честь і наша історія.

Закликаю кожного українця, який себе поважає, подивитися на поіменне голосування, яке зараз буде. На кожне прізвище і кожну фракцію. Уважно, будь ласка, дивіться. І потім згадайте це на виборах, коли вони прийдуть розказувати вам, які вони патріоти, як вони люблять Україну. Просто згадайте одне голосування. Ну, і не тільки це, звичайно, а ще багато інших.

Тому голосуємо «за».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хочу повідомити, що зараз буде заключний виступ. Через 3 хвилини ми переходимо до голосування. Відразу хочу повідомити, якщо буде затягування, що я продовжую засідання до завершення розгляду цього питання. І, колеги, за 3 хвилини ми переходимо до прийняття рішення. Подивіться, кого немає поруч, і запросіть до залу, щоб ніхто не говорив, що він не знав, коли і як відбудеться голосування. Прошу голів усіх фракцій запросити народних депутатів до залу.

Матківський передає слово для виступу Кривенкові. Це заключний виступ, після якого ми переходимо до прийняття рішення.

Будь ласка, Кривенко – 3 хвилини.

КРИВЕНКО В.М. Народний Рух України. Шановні колеги, зараз, справді, буде момент істини. Я погоджуюся з попереднім промовцем, що писати на білбордах «Мова. Віра. Армія» – це добре, хоча щось дійсно було зроблено, наприклад, щодо отримання Томосу (ми підтримали це рішення, і Народний Рух України навіть вивів 200 чоловік під Верховну Раду, коли 18 квітня за це питання голосували). Але коли я бачу як окремі мажоритарники від «Блоку Петра Порошенка» ходять витягають картки і пишуть заяви, що вони начебто їх загубили, то я прошу вас: схаменіться! Це дно – не голосувати за декомунізацію моєї рідної області.

Коли ми декомунізували Дніпродзержинськ, я пам'ятаю, як Іван Крулько виступав, як ми тоді добивалися цього. Я пам'ятаю, як телефонували мені, моїм рідним і казали: та вас проклянуть. Мінімум 60% не підтримує перейменування міста на Кам'янське, тобто повернення справжньої назви. Перейменували. Прекрасно живе місто, і немає жодних дискусій з цього приводу.

Я розумію, що зараз йде передвиборна кампанія, і комусь хочеться зберегти цю назву, щоб в подальшому використати це для маніпуляції людьми, що він, начебто, за Дніпровську область. Січеславська область – це дійсно наша історія, це наші легендарні пращури, які боролися за Україну. Так, вони програли комуністам, саме через такий розбрат, який зараз існує, зокрема і в українському парламенті. Тому я закликаю Президента і голову розібратися із своєю фракцією. Якщо не буде голосів, це, на мою думку, справді буде

вироком для майбутнього цієї політичної сили. Тому що саме в такі моменти і видно, хто українець, а хто ні.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення. Переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх зайти до залу. Колеги, прошу подивитися, кого немає в залі. Прошу голів фракцій провести моніторинг, і прошу всіх запросити до залу. Подивіться, хто є в кулуарах.

Колеги, я знаю, навколо чого точиться дискусія і які є позиції. Вона триває вже 2 місяці. Але, повірте мені, ми можемо жодної назви не прийняти, якщо не об'єднаємося навколо Січеславської (*Оплески*). Ця дискусія може мати тупиковий, поганий шлях. Я знаю, що є багато прихильників Дніпровської, але не бачу принципової різниці в тому, колеги. Наше ключове завдання – замінити назву Дніпропетровської області. Давайте підтримаємо Січеславську. Це буде мудре, державницьке рішення. Це буде гарний знак для всіх жителів області. Не бійтеся, що хтось не зрозуміє.

Ви згадували сьогодні Комсомольське – тепер Горішні Плавні. Хто сьогодні згадує? Чудове українське місто – Горішні Плавні (*Оплески*). І немає жодних проблем. Не треба апелювати до того, що люди не сприймають нових назв. Правильно говорили, що в Кропивницькому люди вивчають біографію, люди з того приводу втішаються, і росте нове покоління. Давайте об'єднаємося, колеги. Прошу вас всіх підтримати ту назву, яку пропонують автори – Січеславська область. Це буде мудре, державницьке рішення.

Отже, переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх відповідально голосувати. Сподіваюся на нашу мудрість, колеги.

Відповідно до статті 146 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування для прийняття в цілому проект Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України» (№ 8329/П).

Прошу голосувати. Прошу підтримати, колеги. Голосуємо! Кожен голос має вагу. Прошу підтримати. Прошу голосувати. Голосуємо!

«За» – 202.

Рішення не прийнято.

Колеги, я поставлю на повернення. Зайдіть, будь ласка, до залу.

Колеги, це буде мудре, державницьке рішення. Давайте повернемося. Отже, ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту постанови № 8329/П. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Голосуємо за повернення.

Так, я продовжив вже, до завершення розгляду. Прошу голосувати. Підтримайте, колеги. Підтримайте!

«За» – 209.

Рішення не прийнято.

Динаміка позитивна, колеги. Не встигли? Я ще раз поставлю.

По фракціях і групах, будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 65, «Народний фронт» – 60, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 17, Радикальної партії Олега Ляшка – 19, «Батьківщина» – 10, «Воля народу» – 7, «Партія «Відродження» – 2, позафракційні – 29.

Колеги, ставиться на голосування пропозиція про повернення до розгляду проекту Постанови «Про включення до порядку денного сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту «Про внесення змін до статті 133 Конституції України (щодо перейменування Дніпропетровської області)» і про його направлення до Конституційного Суду України» ([№ 8329/П](#)). Колеги, прошу вашої підтримки. Нам бракує не так багато голосів. Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Голосуємо, колеги! Прошу підтримати. Голосуємо! (*Шум у залі*).

«За» – 206.

Рішення не прийнято.

Ще менше голосів.

Колеги, я ще раз поставлю на голосування (*Шум у залі*). Колеги, останній раз ставлю на голосування пропозицію про повернення до проекту постанови № 8329/П. Прошу голосувати. Прошу підтримати. Повернення. Заключний раз.

«За» – 207.

Рішення не прийнято.

Отже, колеги, рішення про внесення змін до статті 133 Конституції України не прийнято (*Шум у залі*).

Колеги, я... (*Шум у залі*). Ми повинні внести новий проект постанови і проголосувати. Закликаю внести новий проект постанови і проголосувати, бо це не робить честі українському парламенту. Ми маємо негайно вирішити питання щодо перейменування Дніпропетровської області. Сподіваюся на внесення нового проекту постанови найближчим часом і на перейменування Дніпропетровської області. Ми знайдемо спосіб внести його якнайшвидше, щоб ми змогли перейменувати область. Це питання гідності українського парламенту (*Шум у залі*).

Вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим.